

Zmizelý hrob českého ornitologa Karla Kněžourka

Lost grave of Karel Kněžourek, famous Czech ornithologist

Jiří J. HUDEČEK

Hraniční 230, 742 83 Klimkovice; e-mail: waldrapp@seznam.cz

Nadaný vlastivědný učitel Karel Kněžourek (1857–1920) patřil k předním ornitologům působících v Čechách na přelomu 19. a 20. století (MAXIMOVIČ 1921). Mezi amatérskými i odbornými ornitology je znám zejména jako autor Velkého přírodopisu ptáků (KNĚŽOUREK 1910–1912). Stálé povědomí o jeho historickém významu potvrzuje i vzpomínkový medailon zveřejněný v roce 2003 v časopise *Sylvia* (HUDEC 2003).

Karel Kněžourek se narodil v roce 1857 v Městci Králové, v dospělosti působil jako vlastivědný učitel na školách na Čáslavsku a v Železných horách. Tento známý ornitolog zemřel dne 3. 11. 1920 ve Žlebech na Kutnohorsku na následky mozkové mrtvice, která ho postihla již začátkem ledna 1919 (MAXIMOVIČ 1921). V medailonu českých ornitologů (HUDEC 2003) se nesprávně píše, že Karel Kněžourek zemřel až v roce 1921. Datum bylo pravděpodobně opsáno z chybného textu publikovaného ve Zprávách MOS (KOKES 1970). Tři dny po úmrtí byl Karel Kněžourek uložen do hrobu na hřbitově v Markovicích (koordináty 49°53'44" N 15°27'16" E).

V červenci 2014 jsem místo posledního odpočinku tohoto věhlasného českého ornitologa navštívil. Ze starších literárních záznamů (KOKES 1970) jsem věděl, že o jeho rodinnou hrobku dlouhodobě nikdo nepečuje, přestože na počátku 70. let dvacátého století došlo při výročí půlstoletí od jeho úmrtí aspoň k opravě desky s označením mrtvých (KOKES 1971). Při mé návštěvě bylo hrobové místo Karla Kněžourka zcela zatrávněno a nevykazovalo žádné stopy po původním hrobu. Další historii, jako například otázku přemístění Kněžourkova náhrobku, vlastnictví hřbitova apod., se mi nepodařilo vypátrat.

Mizení hmotných památek na pracovníky starších generací připomíná nezodpovědné pokusy o zpochybnování a eliminaci výsledků jejich usilovné a průkopnické práce (HUDEČEK 2015). V roce 2015 došlo aspoň k dílčí nápravě v podobě odhalení pamětní desky Karla Kněžourka na budově jeho rodného domu v Městci Králové a částečnému odstranění vegetace ze zarostlého hrobu (ANONYMUS 2015). Myšlenka o možnosti zřízení pamětní desky na budově školy ve Star koči na Kutnohorsku nebyla naplněna (KOKES 1971). K úvaze ornitologické veřejnosti předkládám návrh ke zřízení upomínky Karla Kněžourka i v místě jeho úmrtí na budově dnešní pošty ve Žlebech. Přál bych si, aby můj text byl podnětem k uspořádání důstojné vzpomínkové akce při blížícím se stému výročí od úmrtí tohoto autora velkého českého díla o ptácích.

SUMMARY

Here I describe the present poor condition of resting place of famous Czech Ornithologist Karel Kněžourek (1857–1920) in Markovice village (Kutná Hora district, coordinates 49°53'44" N

15°27'16" E). Now, resting place is grassed and family vault has dissapeared completely. I propose to organize a memorial event in the centenary of his death in 2020.

LITERATURA

- ANONYMUS 2015: *V Městci odhalili pamětní desku rodákovi, ornitologovi Karlu Kněžourkovi*. Dostupné na <http://nymbursky.denik.cz/kultura/region/v-mestci-odhalili-pametni-desku-rodakovi-ornitologovi-karlu-knezourkovi-20151104.html>. Naposledy navštíveno 11. 11. 2015.
- HUDEK K. 2003: Medailony českých ornitologů: Karel Kněžourek. *Sylvia* 39: 158–159.
- HUDEČEK J. J. 2015: Hrobová místa českých zoologů a možnosti jejich záchrany. *Informační zpravodaj České zoologické společnosti* 1: 9–10.
- KNĚŽOUREK K. 1910–1912: *Velký přírodopis ptáků se zřetelem ku ptactvu zemí českých a rakouských I, II*. I. L. Kober, Praha.
- KOKEŠ O. 1970: Před 50 lety zemřel Karel Kněžourek. *Zprávy MOS* 1970: 4–9.
- KOKEŠ O. 1971: Půl století od smrti Karla Kněžourka. *Živa* 19: 181–182.
- MAXIMOVICH R. 1921: Karel Kněžourek. *Věda Přírodní* 2: 70–71.